Posamezna številka stane 1 krono. Poštnina v državi SHS plačana.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 40 K, pol leta 20 K, za četrt leta 10 K. Izven Jugoslavije 50 K. Naročnina se pošlje na upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Koroška cesta št. 5. List se dopošilja do odpovedi. Naročnina se plačuje naprej. Telefon štev. 220.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Udje „Katol. tiskovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Cene inseratom po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon št. 220.

35. štev. Maribor, dne 1. septembra 1921. 55. letnik.

1. Vesenjak.

Pazite na volitve v cenilne komisije za dohodnino!

V „Uradnem listu" za Slovenijo z dne 16. avgusta 1921 štev. 97, letnik III, je delegacija ministrstva financ razpisala volitev za cenilne komisije za priredbo dohodnine. Te volitve so za davkoplačevalce zelo velike važnosti. Ako kje, je tukaj na mestu geslo: Pomagaj si sam!

Največ pritožb je bilo zadnji dve leti, da se je osebna dohodnina 1. na splošno previsoko, 2. neenakomerno predpisala in iztirjala ter da se 3. niso pri kmetskih posestnikih v zadostni meri upoštevale gospodarske okolščine in posebej ne brezpogojno potrebni izdatkov.

Sedaj je čas, da si davkoplačevalci pomagajo, ako volijo v okrajne komisije dobre, vestne in z gospodarskimi razmerami vešče može — zaupnike. Opozarjamo pravočasno na te volitve, da nam nihče ne bo mogel očitati, da smo priliko v korist in varstvo davkoplačevalcev zanemarili.

Gotovo je, da davkov kot takšnih nihče ne more popolnoma odpraviti, ali olajšave in pravična razdelitev se lahko pribori. In to je glavni namen komisij, ki imajo zelo dalekosežne pravice. Komisija ima n. pr. v zadevah osebne dohodnine iste pravice, kakor davčna oblast. Ona presoja vse ustmene in pismene napovedi, predsednik lahko zahteva ravno tako kakor tudi cela komisija ponovno napoved dohodkov od davkoplačevalca in ima pravico, da ga pokliče in zaslišuje. Komisija sme poklicati k sejam izvedence, ravno tako ima davkoplačevalec pravico predlagati, da se izvedenci zaslišijo in zaprisežejo.

Komisija sama določi na podlagi svojih poizvedb in na podlagi davkoplačevalčevih podatkov višino, stopnjo davka. To je njena največja moč. Pri tem vpošteva vedno splošni gospodarski položaj in tudi posebne okolnosti posameznih obdavčencev. Ravno v tem oziru komisija lahko največ stori, ako pošteno, vestno in nesebično vrši svoj posel.

Podrobnosti o načinu poslovanja in o pravicah komisij in načinu, kako se ima davkoplačevalec braniti, bom opisal še pozneje.

Naša pokrajinska narodna vlada je morala svoj čas (29. jan. 1919) komisije ukiniti, ker jim je že davno potekla volilna doba in ker so bili v njih po mnogih krajih sami Nemci in nemškutarji. Kmalu nato pa je beograjsko ministrstvo financ vse centraliziralo v Beogradu in tako delegat v Ljubljani ni smel, ministri financ pa so pač obljubili, ali niso izvršili razpisa. Ponovnemu našemu dreganju in intervencijam je sedaj zadoščeno.

Volitve se vršijo glasom razpisa v nedeljo, dne 25. septembra t. l.; volilno pravico imajo le moški, 24 let stari davkoplačevalci z vsemi državljanskimi in političnimi pravicami. Zakaj niso dali tudi davkoplačevalkam vsaj aktivne volilne pravice, mi je nerazumljivo, kajti če so lahko skrčili dobo veljavnosti mandatov od 4 na 3leta in namesto v postavi določene volitve z listkom upeljali ustmeno volitev, potem tudi ni razloga, zakaj se davkoplačevalkam ne bi dala možnost, da same zastopajo svoje interese, saj morajo tudi same plačevati!! Pa za sedaj torej velja: volitev je ustmena, kakor nekdaj pri naših občinah v občinske odbore in vrši se pri davkarijah. Ker pa volilne komisije tega ali onega ne bode poznale, naj vsak prinese s seboj plačilni nalog ali kako drugo legitimacijo.

Še enkrat: pozor vsi tisti, ki plačujete osebno dohodnino! Ne zanemarite prilike, da si sestavite dobro komisijo, ki vam bo odmerjala osebno dohodnino pošteno, pravično in nepristransko! Nobeno posredovanje naših poslancev vam ne more toliko koristiti kakor si lahko koristite sedaj vi sami v tej zadevi. Tudi bo posredovanje sedaj težje, ker vam je dana prilika, da sami v komisijah lahko mnogo popravite.

Kdor se zanima za podrobnosti teh volitev, naj si natančneje prebere „Uradni list" štev. 97, kakor sem v začetku povedal. Omenjam še, da imajo posamezni cenilni okraji sledeče število komisijskih članov in ravno toliko namestnikov: Brežice 6, Celje mesto 6, Celje okolica 12, Konjice 6, Ljutomer 6, Maribor mesto 12, Maribor okolica 12, Ptuj mesto 6, Ptuj okolica 6, Slov. Gradec 6. Polovico teh članov volijo povsod davkoplačevalci.

Kaj je s samostojnimi milijoni?

Po vseh mogočih jugoslovanskih listih se je pisalo, koliko so dobili Turki od Pašiča, da so glasovali za ustavo. Bila je to svota 1200 milijonov kron, kar bo moral nositi jugoslovanski davkoplačevalec, da je ostal Pašič z demokrati in samostojneži lahko na vladi in da nam je v ustavo spravil beograjski centralizem.

Kmalu po glavnem glasovanju za sedanjo ustavo, ki daje vso moč doli v Beograd, ki tudi omogočuje ministrom, da nekaznovani lahko gospodarijo kakor hočejo, in ki parlamentu in ljudskim zastopnikom — poslancem ne da tiste moči in veljave, kakor jo v korist ljudstva morajo imeti torej kmalu po tem glasovanju pa se je po časopisju razširila vest, da Pašič beograjskega centralizma ni plačal samo Turkom, ampak tudi samostojnežem. In sicer govorijo in pišejo širom naše domovine, da so „samostojneži" postali Judeži nad slovenstvom in nad kmetskimi slov. koristmi za 200 milijonov in za korita voditeljev.

Samostojneži se ne morejo otresti tega očitka, četudi sami osebno poskušajo. Niti vlada kot taka, niti merodajne osebe niso dale dosedaj nobene jasne, določne izjave v tej zadevi. Tudi minister Kukovec ni upal na shodih z barvo na dan, čeravno so ga vprašali.

Naše ljudstvo pa hoče jasnosti, naše ljudstvo hoče vedeti resnico! Kot državljani, kot davkoplačevalci imamo do tega pravico! Kdo je prejel ta denar? Kam ste dali ta denar? Mi tirjamo račun! Če ste vzeli, res te milijone, kakor je Judež vzel srebrnike, potem ni dovolj ostre sodbe, ki jo izreče prevarano ljudstvo nad vami. Dovolj velika je krivda, ker ste varali ljudstvo, ko ste povsod agitirali: „Proč od Srba" in ste si nadejati sleparsko ime „samostojna", da bi ljudstvo mislilo, da hočete tudi res delati za politično in gospodarsko samostojnost, kakor ste obljubljali. Varali ste ljudstvo, ko ste napravili takšno ustavo, da ima jugoslovanski državljan manj svobode in manj pravic, kakor so jih prej imeli Srbi v svoji srbski ustavi.

Izdali ste slovenske kmetske koristi, ko ste onemogočili posebno kmetsko stanovsko-gospodarsko zbornico. Izdali ste ljudstvo, kateremu niste dali, da po ustavi o najvažnejših svojih zadevah samo odločuje po ljudskih glasovanjih, kakor je zahteval Jugoslovanski klub. Sveto Pismo pravi, da je lačni Ezav prodal za skledo leče svoje prvenstvo bratu. Povejte vi, dajte račun ljudstvu, zakaj ste prodali vi samostojni poslanci našo jednakopravnost in našo slovensko samoupravo. Osramotili ste slovensko ime in oblatili kmetsko čast s svojo neznačajno politiko, ki je imela drug obraz doma med ljudstvom in drugega v Beogradu. Povdarjala je doma splošno kmetsko korist in kmetsko-gospodarska načela, v Beogradu pa se lovila samo za korita in za ministrske, podpredsedniške in poverjeniške stolce, ter se prodala beograjskim bankirskim politikom.

Ni še bilo med pravimi slovenskimi strankami do svetovne vojske taka hinavske in neiskrene stranke, kakor je sedaj „samostojna". Toda ljudstvo spoznava vso politično neznačajnost in pokvarjenost teh bivših štajercijancev in strupenih liberalcev, ki so zlezli skupaj pod eno streho in si nadjali eno varajoče ime. Značajni možje vedno bolj in bolj to resnico spoznavajo in se odtegujejo takšni stranki ter se oklepajo organizacije, ki je res njihova in to je Slovenska ljudska stranka, to je naša Kmetska zveza.

Politični ogled.

KRALJEVINA SHS.

Naša vlada je v smislu določil trianonske mirovne pogodbe izpraznila pokrajino Baranjo, ki meji neposredno ob Madžarsko. Za takojšnjo izpraznitev se je posebno zavzemal angleški polkovnik Gosset, ki je stal ob strani Madžarov. Izpraznitev omenjenega ozemlja je imela za posledico, da so Madžari uprizorili strašno gonjo proti tistim prebivalcem, ki so se napram Jugoslaviji prijazno zadrževali. Po krivdi naše beograjske vlade, ki se ni s potrebno žilavostjo pobrigala za varnost tamošnjega prebivalstva, je na stotine Srbov, Bunjevcev, Madžarov in Nemcev zapustilo Baranjo ter se naselilo v naši državi.

AVSTRIJA.

Avstriji je morala Madžarska izročiti Zapadno Ogrsko. Hinavski Madžari pa so v tem ozemlju organizirali divje tolpe, ki preprečujejo pravilno predajo Zapadne Ogrske avstrijskim oblastem.

NEMČIJA.

V Nemčiji so pred par dnevi umorili cesarjevega pristaša državnega poslanca Erzbergerja. Erzberger je bil voditelj velike krščanske ljudske stranke, ki je znana pod imenom „centrum". Umor poslanca Erzbergerja so smatrali Viljemovci kot predigro za boj proti republikanski vladavini nemškega naroda. Vse stranke brez izjeme obsojajo zavratni umor.

GRŠKA.

Francoski listi poročajo, da so bili Grki zopet prav pošteno tepeni. Levo krilo grške armade, ki je hotelo obkoliti Turke, v sredini Male Azije, je popolnoma raztepeno.

Širite katoliške liste!

Zaklad na otoku.

Iz angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

„Ah, koliko vitkih ladij sem videl že napadenih! Pa koliko brihtnih fantov obešenih na solncu samo zaradi tistega nesrečnega: Hitro, hitro, hitro! — Me razumete? — Izkusil sem si na morju, izkusil! Ko bi le hotali počakati in potrpeti, pa bi se vozili v kočijah! — Ampak nočete! Poznam vas! Grlo polno ruma hočete imeti že koj jutri in potem — na vešala!"

„Vsi vemo, da ste dober pridigar, John! Toda drugi so znali mornarsko rokodelstvo ravno tako dobro kakor vi, pa so pri svojem poslu tudi za zabavo skrbeli, niso bili taki trezni in suhoparni računarji — ej, udarili so — pa niso pomišljali in marsikak krvav pa zabaven ples so poskrbeli svojim tovarišem!"

„Tako —?" je dejal Silver. „In kje so ti ljudje sedaj? Peter je bil še eden tistih, in umrl je kot berač! — Flint je bil tak in umrl je od ruma!! Zabavni ljudje so bili in dobre volje, — pa kje so sedaj?"

„In kadar se jih lotimo, kaj mislite, da bomo storili z njimi?"

„To je moj mož!" je vzkliknil Silver občudovaje. „To je resna beseda! — Toraj kaj mislite, da naj naredimo z njimi? Postaviti jih na suho in zapustiti na otoku? — Tako bi bil storil England. Pobiti in poklati jih kot prašiče! Tako bi naredil stari Flint, ali pa Bill Bones."

„Bill Bones je mož za to! Mrtvi ne ugriznejo, je dejal. — Mrtev je pa tudi on in ve stvar sedaj iz lastne izkušnje! Divjak je bil Bill, divjak prve vrste!"

„Zares, divji človek! — Toda poslušajte! Dober človek sem, blaga duša, pravijo. Ampak to pot je zadeva resna. Dolžnost je dolžnost. In zato je moj sklep: smrt! — Ko bom kedaj imeniten mož in se bom vozil v kočiji, nočem, da bi mi nekega lepega dne eden ali drugi teh-le gospodov tu-le v kabini spodaj prišel iznenada in nepoklican na dom ter me motil v mojem mirnem življenju. — Počakajmo, pravim, in ko pride čas — pod nož z njimi!"

„John!" je vzkliknil čolnar, „vi ste mož!"

„Se vse bolj me bodete hvalili, ko bo stvar izvršena! — Ampak ene, da zahtevam za-se — tistega Trelawneya — odtrgal mu bom njegovo telečjo glavo s temi-le svojimi rokami! — Dick! Skočite, dobri prijatelj, pa mi prinesite eno jabelko, čisto suho grlo že imam!"

Lahko si mislite, kak strah me je popadel! Skočil bi bil iz soda in pobegnil, če bi bil imel moči. Toda noge so mi odpovedale in srce mi je zastalo —.

Slišal sem, kako je Dick počasi vstajal — — —. Pa nekdo ga je menda zadržal in Israel Hands je rekel:

„Ej, pusti sod! Škoda za zobe da bi se jih kvarili s tisto kiselino! — Rajši si privoščimo požirek ruma."

„Dick", je rekel Silver, „zaupam vam! — Sicer pa, vedite, da imam dobro zmerjeno, koliko ga je še v sodu! Tu-le je ključ, natočite nam ga vrček in prinesite!"

Tresel sem se od strahu, pa kljub temu se mi je zasvetilo, odkod bi bil utegnil dobivati Arrow svojo opojno pijačo, ki ga je nazadnje uničila.

Dick je šel po rum, Israel Hands pa je med tem neprestano kuharju nekaj šepetal na uho.

Le tu pa tam sem ujel kako besedo, pa vsekakor še zvedel mnogo važnega za nas. Med drugim sem čul tale celi stavek: „Nobeden izmed njih se ne bo vdal!"

Tore je še bilo nekaj poštenih ljudi na krovu. —

Dick se je vrnil in drug za drugim so nagnili vrček. „Na dobro zdravje!" je napil eden, drugi: „Na zdravje Flintu!", Silver pa: „Na našo srečo, za ugoden veter in obilo zlata!"

Nekaj se je zasvetilo nad menoj. — Ozrl sem se kvišku.

Vrhovi jader so se bliščali v bledi svetlobi — mesec je vzhajal.

In v tistem trenutku je zakleala straža na sprednjem krovu:

„Zemlja! — Ahoj!"

XII.

Številni koraki so zadoneli na krovu, mnštvo je hitelo od vseh strani — pozornost je bila obrnjena na morje.

V hipu sem bil zunaj soda, skrilo se za sprednjim jadrom in stekel proti zadnjemu delu ladje. Od tam sem prišel mimo spet na krov in srečal Hunterja in Liveseya.

Dalje prihodnjič.